

KOMENTÁŘ: MŮŽE BÝT UČITEL PROPUŠTĚN, POKUD VE SVÉM VOLNÉM ČASE ŠÍŘÍ DEZINFORMACE?

Kamil KOPECKÝ

V dnešním komentáři se budu věnovat tématu, které pravidelně otevíráme na vzdělávacích akcích pro studenty učitelství a pedagogy, tématu, které velmi úzce souvisí s problematikou šíření dezinformací učiteli - a to jak v rámci běžného vyučování, tak i mimo ně. Zaměřím se především na situaci, kdy učitel šíří nepravdivé informace ve svém volném čase. Jak to tedy je? Může být učitel propuštěn, pokud ve svém volném čase šíří dezinformace?

Úvodní poznámka: Tento text je pouze komentářem/úvahou, nejde o právně závazný dokument, pouze byl s řadou právních expertů z Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci konzultován. Velmi totiž záleží na konkrétní situaci, tedy na tom, jakým způsobem učitel dezinformační obsah šíří a zda šíření informací poškozuje školu, na které učitel působí.

Před několika měsíci zasáhla mediální prostor zpráva o tom, že učitelka jedné ze základních škol šířila v průběhu vyučování mezi své žáky [dezinformace o válce na Ukrajině](#), žáci si ji nahráli a následně byla propuštěna. Tomuto problému jsem se věnoval [v obsáhlém komentáři](#). Představme si však situaci, kdy by ve škole učitel žádné dezinformace či nepravdivé informace nešířil, choval by se zcela profesionálně... ale dezinformace by šířil ve svém volném čase, mimo budovu školy, mimo prostory školy, třeba

podvečer na své oblíbené sociální síti. Měla by škola právo učitele vyhodit?

Vyjděme z toho, že **učitelem nepřestáváme být ani poté, kdy nám skončí naše pracovní doba a opustíme školní budovu**. I po výuce můžeme samozřejmě svými názory ovlivňovat své okolí - včetně našich žáků - kteří například mohou sledovat naše příspěvky a komentáře na sociálních sítích a reagovat na ně. Určitý nepřímý vliv na žáky tedy máme i mimo výuku. Je ale potřeba říci, že jde o něco, co je dobrovolné - nikdo nenutí žáky, aby sledovali naše profily na sociálních sítích (narozdíl od výuky, na které jsou žáci fyzicky přítomni).

Zároveň je ale potřeba říci, že jako občané **máme své občanské svobody a práva** (daná především Ústavou) - včetně práva vyjadřovat své názory, které nemusí být ve shodě s názory našeho zaměstnavatele či naší školy. V pluralitní demokratické společnosti je toto normální - lidé mají právo na to mít svůj názor, mají právo na to se mýlit, mají právo nesouhlasit s ostatními, mají právo demonstrovat, aniž by za to byli potrestáni. Samozřejmě i toto právo má své hranice, viz např. tento text o [svobodě projevu a jejích hranicích](#) - např. vyhrožování, předsudečná nenávist, šíření poplašné zprávy, stalking apod. nespadá do svobody projevu.

Současně je ale potřeba říci, že šíření dezinformací učitelem, ke kterému dochází v jeho volném čase, může mít dopad i na jeho zaměstnavatele (školu jako instituci), kterému může např. vznikat negativní publicita (*Jak je možné, že učitel té a té školy šíří dezinformace? Co to je proboha za školu? Proč nezasáhne ředitel školy? Dávali byste na takovou školu své děti?*), která může vést např. k úbytku počtu žáků, protože rodiče odmítnou své děti přihlašovat na školu, ve které působí daný učitel-dezinformátor. Tedy **přestože učitelé šíří dezinformace ve svém volném čase, toto šíření může mít negativní dopad na školu**. Kde je tedy ona hranice, kdy může ředitel s učitelem rozvázat pracovní poměr? A jakých případů se to týká?

Po konzultaci s právními specialisty doc. Blankou Vítovou a JUDr. Petrem Podrazilem z Právnické fakulty Univerzity Palackého můžeme říci, že **v případech, kdy si učitel plní své povinnosti a jde o šíření dezinformací v jeho volném čase, přičemž toto**

šíření nemá vliv na pověst školy a zároveň nejde o trestný čin, výpověď pravděpodobně dát nelze. Člověka totiž nemůžeme trestat za jeho názory, i když jsou scestné či nedemokratické. Pokud bychom totiž trestali za názory a prolomili tuto zásadu, mohlo by docházet k tomu, že by mohli nadřízení vyhazovat podřízené čistě za to, že si myslí něco jiného. Pozor - **toto neplatí pro situace, kdy dochází k nějakém trestném činu,** pokud např. učitelé hlásí, že "Putin je borec, protože vyvraždí nacisty na Ukrajině", samozřejmě k trestnému činu dochází a trest může padnout. Samozřejmě finální rozhodnutí je na soudu, který naplnění skutkové podstaty trestného činu posoudí. Každopádně je třeba držet se toho, že **zaměstnanec by měl dostávat výpověď opravdu jen ve vyhraněných (zákoníkem práce stanovených) případech.**

To však neznamená, že by se instituce nemohla proti jednání zaměstnance ohradit a vymezit se vůči němu - **vedení školy může např. veřejnost informovat, že se neztotožňuje s chováním příslušného pedagoga a nesouhlasí s ním.** To se ostatně v řadě případů děje.

Ve veřejném prostoru často zaznívají velmi romantické představy o tom, jak funguje učitelská profese (či snad dokonce učitelské poslání), že učitel přece musí zastávat „demokratické ideály“ i ve svém volném čase - a pokud nezastává, měl by školství (ne)dobrovolně opustit. Toto je ale spíše etický, morální či hodnotový problém, z právního pohledu - pokud se pohybuje v mezích zákona - je situace skutečně odlišná. Přejme si pro své děti co nejlepší - demokraticky smýšlející a tolerantní učitele - ale zároveň chápeme, že **realita se od ideálů skutečně může značně odlišovat.**

Pro E-Bezpečí
Kamil Kopecký
Univerzita Palackého v Olomouci